

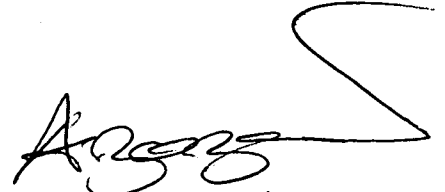

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 1318
Tarih : 08.01.2018

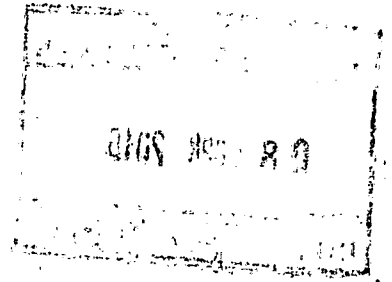
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

1920 yılında özel bir kanun ile oluşturulan ve faaliyetlerine üç dönem şeklinde 1927 yılına kadar devam eden, Türkiye'deki adalet ve hukuk sistemine olan güvensizliğin günümüzdeki temel taşıını oluşturmuş, sayısı halen tam olarak bilinmeyen binlerce insanın sorgusuz sualsiz infazına sebebiyet vermiş ve Türkiye tarihi açısından büyük bir utanç kaynağı olan İstiklal Mahkemeleri'nin yaptığı yargılamaları bütün çıplaklığıyla ortaya koymak, Meclis arşivlerinde olması gereken rapor ve mahkeme kararlarını açığa çıkarmak ve bu sayede Türkiye'nin devlet olarak, toplumsal adaleti sağlama ve demokrasi yolundaki en temel zorunluluğu olan tarihiyle yüzleşme ve helalleşmeyi gerçekleştirmek amacıyla Anayasa'nın 98, İçtüzük'ün 104. ve 105.'nci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederim.

Adil ZOZANI

Hakkâri Milletvekili

GENEL GEREKÇE

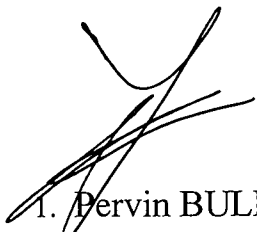
Kurtuluş Savaşı esnasında, 18 Eylül 1920 tarih ve 42 sayılı kararı ile kurulan İstiklal Mahkemeleri'nin yaptığı yargılamalar, Türkiye hukuk ve demokrasi tarihi açısından büyük bir utançtır. Bu dönemde yapılan yargılamalara dair, aradan geçen 90-95 yıllık süreye rağmen, halen gerçek veriler ortaya çıkmamış ve dönemin yargılamalarına dair belge, doküman ve raporların önemli bir kısmı, kamuoyu bilgisine açılmamıştır. Elbette ki bu döneme ait bazı akademik ve tarihsel çalışmalar olmuş, ancak Meclis tarafından özel bir kanun ile oluşturulan ve Meclis arşivlerinde yer alması gereken Mahkeme kararları, raporları halen mevcut değildir. Özellikle Kürtleri darağacına gönderen Diyarbakır ve Sivas bölgesini kapsayan El Cezire İstiklal Mahkemesi ve Konya İstiklal Mahkemesi'nin yargılamalarına dair raporlar Meclis arşivlerinde mevcut değildir. Birçok tarihçinin iddiasına göre, Şark, Konya ve El Cezire İstiklal Mahkemeleri'nin başkanlığını yapan Hacim Mühittin Çarıklı'nın, mahkemelerdeki resmi belgeleri Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü'ne verdiği, diğer Mahkeme üyelerinin bazılarının da bu belgeleri hiç çıkarmadığı, kendi arşivlerinde bulundurduğunu ve Meclis'e vermediği belirtilmiştir. Oysaki 1920'de özel kanunla ihdas edilen ve en temel karakteri yargılananların itirazının olmadığı, yani temyiz hakkının bulunmadığı, yargılananların birçoğunun aynı gün-hafta içerisinde tutuklanarak, yargılandığı ve cezalarının özellikle darağacına göndererek infaz edildiği İstiklâl Mahkemeleri'nin üyeleri, Millet Meclisi'nden oluşmuş ve Meclis'e karşı sorumlu olup, bu belgeleri Meclis'e verme zorunluluğu vardır. Dolayısıyla, TBMM arşivlerinde yer alması gereken raporlar, özellikle de Kürtlerin katline neden olan kararların alındığı Mahkeme belgeleri, Meclis arşivlerinde yer almamaktadır.

Amerikalı Tarih Profesörü Bernard Lewis'in "Independence Tribunals" şeklinde tanımladığı İstiklâl Mahkemeleri; 1789 sonrası Fransa'da kurulan, 1793-1794 yılları arasında "Tribunal Revolutionnaire" şeklinde anılan ve on binlerce kişinin idam edildiği mahkemeler örnek alınarak ortaya çıkmış ve kurulması yolunda en temelde 29 nisan 1920'de çıkarılan "Hıyaneti Vatanîye Kanunu" nu esas alınmıştır. 14 maddeden oluşan bu yasanın 1. Maddesi günümüz Türkçesi ile; "*Büyük Millet Meclisinin meşruiyetine isyana yönelik sözlü, yazılı veya eylemli muhalefet ve fesatlıkta bulunanlar vatan haini sayılır.*" ibaresiyle açıkça, Meclisin yapısına dönük herhangi bir söz, davranış ve eylemi 'vatan hainliği' olarak tanımlamış ve 2. Maddesiyle de fiilen vatan hainliğinde bulunanların asılarak idam edileceğini hükme bağlamıştır. Bu kanun ve bu kanunun uygulandığı İstiklâl Mahkemeleri;

Türkiye'nin bugünkü hukuk sistemindeki, vatanın bağımsızlığı ve bütünlüğüne karşı herkesin yargısız infazlarla cezalandırılmasının meşru görüleceği ve günümüzdeki Terörle Mücadele Kanunu gibi birçok ceza kanununun içeriğini oluşturan, binlerce faili meçhul ve devlet eliyle gerçekleşen insan hakkı ihlâline neden olan bir hukuk(suzluk) ve yargı geleneği yaratmıştır.

BMM mensupları arasından seçilen İstiklâl Mahkemeleri üyeleri; kararlarını maddi bir delile dayandırmaksızın 'vicdanî' kanaatlerine göre, yargılananlar için idam hükmü dahil her türlü kararı alabilme ve verdikleri bu kararlardan dolayı herhangi bir sorumluluk yüklenmeme yetkisine sahiptiler. Mahkeme üyelerine verilen bu yetkinin; başlı başına bir adaletsizlik ve hukuksuzluk yarattığı açıkken, binlerce kişinin keyfi yargılanmaları ve hukuka dayanmayan vicdanî kanaatler ile idam edilmelerine dönük, dönemin Başbakan'ı İsmet İnönü'nün; *"Kaçınılması mümkün olmayan hatalara düşmüşlerse, bunu samimi kanaatlerinden başka bir şeye atfetmemelidir. Aksine kanaatleri ve ülküleri uğruna yapılması gereken bazı eksiklikler vardır."* ifadeleriyle dönemin yargısız infazlarını çok meşru gördüğü ve hatta eksiklikler olduğunu vurgulaması, Türkiye'nin hukuk tarihi açısından siyaset-yargı ilişkisinin neden bu kadar sorunlu olduğunu anlamamız için önemli bir tarihsel belgedir.

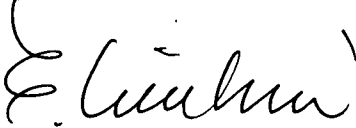
Bütün bu bilgiler ışığında; İstiklâl Mahkemeleri'nin yargılamaları ve katledilen binlerce insana ilişkin yanıtız kalan suallere cevap vermek, tarihsel hakikatleri aydınlığa kavuşturacak ve bir dönem devlet eliyle gerçekleşen günümüzün hukuk geleneğine zemin oluşturan hukuksuz uygulamalarını açığa çıkararak tarihsel gerçekliklerle yüzleşme ve hakikatlerin ortaya çıkarılarak toplumsal helalleşmenin yolunu açmak için TBMM bünyesinde bir Meclis Araştırma açılması zaruridir.

1. Pervin BULDAN
HDP Iğdır Milletvekili

3. Sırrı Süreyya ÖNDER
HDP İstanbul Milletvekili

5. Ertuğrul KÜRKÇÜ
HDP Mersin Milletvekili

7. Halil AKSOY
HDP Ağrı Milletvekili

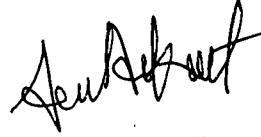
9. Bengi YILDIZ
HDP Batman Milletvekili

2. İdris BALUKEN
HDP Bingöl Milletvekili

4. Sebahat TUNCEL
HDP İstanbul Milletvekili

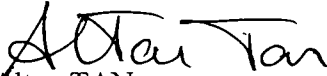
8. Ayla AKAT ATA
HDP Batman Milletvekili

10. Hüsamettin ZENDERLİOĞLU
HDP Bitlis Milletvekili

12. Nursel AYDOĞAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

13. Altan TAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

15. Esat CANAN
HDP Hakkari milletvekili

16. A. Levent TÜZEL
HDP İstanbul milletvekili

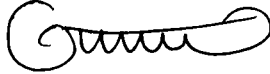

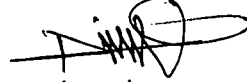
17. Mülkiye BIRTANE
HDP Kars Milletvekili

18. Erol DORA
HDP Mardin Milletvekili

19. Gülser YILDIRIM
HDP Mardin milletvekili

20. Demir ÇELİK
HDP Muş Milletvekili

21. İbrahim BİNİCİ
HDP Şanlıurfa Milletvekili

22. İbrahim AYHAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

23. Hasip KAPLAN
HDP Şırnak Milletvekili

24. Selma IRMAK
HDP Şırnak Milletvekili

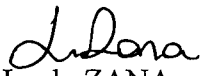

25. Faysal SARIYILDIZ
HDP Şırnak Milletvekili

26. Özdal ÜÇER
HDP Van Milletvekili

27. Nazmi GÜR
HDP Van milletvekili

28. Leyla ZANA
Diyarbakır Milletvekili

29. Aysel TUĞLUK
Van Milletvekili

30. Kemal AKTAŞ
Van Milletvekili

